

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК САНУ

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

L

Уређивачки одбор:

*др Даринка Горган-Премк, др Ирена Грицкаг, др Милка Ивић,
др Павле Ивић, др Александар Младеновић,
др Мирослав Николић, др Асим Пецо, др Митар Пешикан,
др Живојин Станојчић, др Драго Ђупић, др Егон Фекете*

Главни уредник:

МИЛКА ИВИЋ

БЕОГРАД
1994

април 1994.

KENNETH E. NAYLOR
(1937—1992)

Rođen 27. februara 1937. godine u Filadelfiji (Philadelphia, Pennsylvania), preminuo je 10. marta 1992. godine u Kolambusu (Columbus, Ohio), proživевši samo pedeset i pet godina: profesor slavistike u Departmanu za slovenske i istočnoevropske jezike i književnosti Državnog univerziteta Ohajo (Department of Slavic and East European Languages and Literatures, The Ohio State University) — Kenet Nejlor, popularni crnopusi, razboriti a srčani — Ken. Malo je ljudi u naučnom svetu koji poznajemo što su u sećanje svojih saradnika, đaka, prijatelja i poznanika uspeli za sobom ostaviti pohranjen toliko dubok i harmoničan otisak nekoliko na prvi pogled nesaglasnih strana istoga lika: ljudsku i prijateljsku, razumnu i duševnu, ozbiljnu i duhovitu, radnu i dokonu, čutljivu i razgovorljivu, pri tom istraživačku, nastavničku, izdavačku, spisateljsku ... No, podimo redom — kad nam je već sudbina takva da upravo najtužnijim mogućim povodom o tim činjenicama glasno i jasno prozborimo.

Naš poštovani i voljeni kolega Nejlor studirao je i diplomirao francusku lingvistiku na Kornelu (Cornell University, Ithaca, New York, 1954—1958), studirao i magistrirao opštu lingvistiku na univerzitetu Indijana (Indiana University, Bloomington, Indiana, 1958—1961), specijalizovao južnoslovensku lingvistiku na Univerzitetu u Novom Sadu (1962—1963), pohađao doktorski program i doktorirao slovensku lingvistiku na Čikaškom univerzitetu (The University of Chicago, Chicago, Illinois, 1963—1966). Ceo radni vek, po vlastitom priznanju i sudu onih koji su mu radnu i životnu putanju dobro poznavali — proveo je na širokoj stazi koju su mu bili utabali njegovi omiljeni profesori, među njima ponajviše Edvard Stankjevič (Edward Stankiewicz), Milka Ivić i Pavle Ivić. U svakom slučaju, bio je školovan kod znamenitih lingvista njegovoga doba, u dobrim tradicijama praškog i američkog strukturalizma, u vreme cvetanja lingvističke nauke među njenim humanističkim susedama, i bio sasvim svestan toga i srećan zbog toga.

Posle kratkotrajne asistature na Čikaškom univerzitetu (1961—1962), Nejlor započinje srazmerno munjevitu nastavničku akademsku karijeru: 'Assistant Professor' na Pitsburškom univerzitetu (University of Pittsburgh, Pittsburgh, Pennsylvania, 1964—1966), i na Državnom univerzitetu Ohajo (1966—1969), kojem ostaje veran do samoga svoga fizičkoga kraja (što je za američke akademske prilike srazmerno retka pojava), kao 'Associate Professor' (1969—1975), te kao 'Full Professor' (1975—1992). Na Državnom Univerzitetu Ohajo bio je profesor slovenske i južnoslovenske lingvistike u Departmanu za slovenske i istočnoevropske jezike i književnosti. Bio je omiljeni profesor i

inspirator generacijama mladih slavista i budućih slavista. Vodio sedam doktorskih radova, tridesetak magistarskih, pomagao studentima da svoje radove prirede za stručna glasila i naučna okupljanja, predavao nesebično i na drugim školama i univerzitetima, rukovodio ili bio član u tridesetak akademskih komisija i komiteta, pri tom jedna od najaktivnijih ličnosti u Centru za slovenske i istočnoevropske studije (Center for Slavic and East European Studies) na Državnom univerzitetu Ohajo, i njegov izvršni direktor. U trenutku smrti bio je i glavni urednik publikacije *The Ohio and East European Newsletter*. Član Međunarodnog komiteta slavista i njegovih komisija. Bio je član i sekretar Američkog komiteta slavista (American Committee of Slavists). Član, sekretar i potpredsednik Američkog društva za studije Jugoistočne Evrope (American Association for Southeast European Studies), član uprave međunarodnog društva „Nikola Tesla“, i tako dalje.

U izdavaštvu, zadužio nas je članstvom u redakcijama (= 'Editorial Board') i uređivanjem posebnih svezaka u naučnim glasilima: *Slavic and East European Journal*, *American Bibliography of Slavic and East European Studies*, *Balkanistica. A Journal of Southeast European Studies*, *Folia Slavica*, *International Journal of Slavic Linguistics and Poetics*. Osim u navedenima, objavljivao i u mnogim drugim značajnim lingvističkim i filološkim publikacijama: *American Contributions to the International Congress of Slavists*, *Canadian Slavonic Papers*, *Slavic Review*, *Makedonski jazik*, i u mnogim drugim. Najčešće je publikovao u slavističkim, jugoslavističkim, serbokroatističkim i balkanističkim naučnim i stručnim glasilima širom Amerike i Evrope. Kod nas ponajviše objavljivao u periodičnim publikacijama: *Naučni sastanak slavista u Vukove dane. Referati i saopštenja* i *Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku* (začudo, nije imao prilike saradivati u *Južnoslovenskom filologu*, te njegovo ime u njemu ostaje beleženo samo u *Bibliografiji Južnoslovenskog filologa*). Do sada je u štampanom obliku svetlost dana ugledalo oko 130 Nejlorovih radova u nauci i struci.¹ U pripremi je premijerno objavljivanje, i to na srpskohrvatskom jeziku, knjige-antologije Nejlorovih radova: Kenet Nejlor — *Sociolingvistički problemi među Južnim Slovenima* (iz zaostavštine Keneta Nejlora priredio i preveo — Miroljub Joković, predgovor — Pavle Ivić, Nejlorova biografija i redakcija prevoda — Milorad Radovanović, Biblioteka „Studije o Srbima“, Matica srpska — Vukova zadužbina — Dečje novine, Novi Sad — Beograd — Gornji Milanovac, 1994).

Znalac mnogih svetskih, a osobito slovenskih jezika (fluentni govornik srpskohrvatskog — pri tom), Nejlor je učestvovao u gotovo svim važnijim slavističkim naučnim zbivanjima i okupljanjima u svetu njegovoga doba, bio u tom smislu i redovnim i aktivnim učesnikom na svetskim kongresima slavista i u američkim prigodnim publikacijama tim povodima. Bio je čest gost i gotovo neispustivi deo Međunarodnog slavističkog centra Srbije. Sa radošću je, jednom godišnje barem, putovao u Evropu, posebno u slovenske zemlje, ponajviše u Jugoslaviju (ukupno šest godina fizičkog ljudskoga veka proboravio, zapravo, u njoj), redovno pri tom i u Beograd i u Novi Sad (gde je u više

¹ Detaljniji uvidi u biografske i bibliografske podatke o Kenetu Nejloru mogu se naći u sledećem izvoru: Milorad Radovanović i Wayles Browne, „Kenneth E. Naylor (1937—1992) [Biografski i bibliografski osvrt]“, *Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku* XXXV—2, Novi Sad, 1993, 191—199.

navrata boravio u dužim studijskim i predavačkim misijama, i stekao mnogo, mnogo prijatelja — razume se). Tako je, kažemo, postao 'neispustivim delom južnoslovenske, posebno jugoslavističke i serbokroatičke, a naročito novosadske i beograske lingvističke radionice i predavaonice'. Smrt ga je zatekla u planiranju neostvarene istraživačke i predavačke misije, kojom je, posredovanjem Fulbrajtove komisije, trebalo da jedan semestar u 1992. godini proboravi u Novom Sadu, Beogradu i Nišu. Tema za predloženi studijski boravak bila mu je, ne slučajno, upravo ekstremno istorijski i aktuelno važna: Sociolingvističke relacije između Srba i Hrvata u 19. i 20. veku (*Sociolinguistic Relations of the Serbs and Croats in the 19th and 20th Centuries*). Za tako revnosno naučno i predavačko druženje sa našim istorijskim i savremenim temama, Nejlor je bio i odlikovan Ordenom jugoslovenske zvezde sa zlatnim vencem. Razmatranju naših jezičkih, kulturnoistorijskih, političkih i socioloških tema posvećen je bio i jedan od poslednjih radova Keneta Nejlora, izašao upravo u vreme njegove smrti, a nastao kao rezultat dinamične i plodne naučne diskusije na jednoj naučnoj konferenciji u Londonu (School of Slavonic and East European Studies, University of London), održanoj jedne nedelje na početku septembra 1989. godine (dakle u vremenu koje je neposredno prethodilo samom završnom činu raspada tadašnje Jugoslavije!): *The Sociolinguistic Situation in Yugoslavia, with Special Emphasis on Serbocroatian* (u zborniku: *Language Planning in Yugoslavia*, Edited by Ranko Bugarski and Celia Hawkesworth, Slavica Publishers, Columbus, Ohio, 1992, 80—92).

Ljubitelj lingvističke, filološke, slavističke, balkanističke i jugoslavističke knjige, zapravo strasni bibliofil (u konkurenciji sa poklonicima modernijih naučnih informativnih medijuma, u tom smislu redak među malobrojnim preostalima, u Americi barem), Nejlor je kroz decenije marljivoga skupljačkoga rada pasionirano bogatio i ustrojjavao i svoju ličnu zbirku knjiga i periodike, ali i ogromne bibliotečke fondove biblioteke Državnog univerziteta Ohajo (The Ohio State University Libraries), kao i zbirku knjiga Departmana na kojem je odano i predano decenijama sa studentima radio. U onim oblastima znanja u kojima je knjige i časopise najradije sakupljao, ponajviše je, ne slučajno, i sam autorski objavljivao, kao *lingvista*, *filolog*, *slavista*, *jugoslavista*, te možda čak ponajviše — upravo kao *serbokroatista* i doista, najviše je publikovao u obalsti serbokroatičke, sa posebnim naglaskom na područjima fonologije, morfologije i morfofonologije u gramatičkoj problematici, pri čemu se, ipak, najtemeljnije bio u tom spisateljskom pogledu posvećivao sociolingvističkim aspektima standardizacije srpskohrvatskoga jezika, i u njegovoj dijahronijskoj, i u njegovoj sinhronijskoj perspektivi, pitanjima varijantnog raslojavanja srpskohrvatskog jezičkog standarda (dakle pitanjima srpskohrvatskih jezičkih standardâ), odnosno pitanjima planiranja jezika i jugoslovenske jezičke politike (bivao, u svojstvu eksperta, i tumačem srpskohrvatskih jezičkih razmirica — pred Komitetom za spoljne poslove u Predstavničkom domu američkog Kongresa, a povodom javne rasprave o upotrebi jezika u emisijama za Jugoslovene u radiostanici Glas Amerike). Publikovao je i u oblastima uporedne gramatike slovenskih jezika, i balkanistike, a umeo se stručno pozabaviti i pitanjima drugih slovenskih jezika i njihovih kultura. Poznat je bio kao marljiv i oštar, ali pravedan prikazivač i kritičar slavističke, lingvističke i filološke naučne produkcije. Istovremeno — i kao bibliograf. U

tom je smislu ostala neispustiva, kao bibliografski doprinos od trajne naučne upotrebljivosti i vrednosti, bibliografija koju je Kenet Nejlor, kroz niz godina, objavljivao u *Zborniku Matice srpske za filologiju i lingvistiku*, a u koautorstvu sa njegovim velikim prijateljem, na žalost, takođe preminulim, novosadskim kolegom Jovanom Kašićem: *Prilozi bibliografiji jugoslovenske lingvistike na strani*.

Umro je, dakle, internacionalista i humanista po ubeđenju, pri tom jedan od najiskrenijih i najpostojanijih prijatelja Jugoslavije i Srbije u svetu, i to upravo u vreme zamaha zbivanja čije je korene i dugo proučavao i duboko poznao, tužnih i surovih zbivanja čije je nagoveštaje, pomalo, bio i slutio, i kojima je nameravao, u funkciji nesebične, požrtvovane pomoći nama, posvetiti, na žalost zauvek neostvarive, naredne godine svoje istraživačke i predavačke životne misije. Testamentom je začeo fond za osnivanje stalnog profesorskog mesta za južnoslovensku lingvistiku u Departmanu za slovenske i istočnoevropske jezike i književnosti na Državnom univerzitetu Ohajo. (Fond nosi njegovo ime i otvoren je za donacije.) Naš kolega i prijatelj — Kenet Nejlor počiva na groblju *Pleasant Grove* — u *Itaci*.

Novi Sad

Milorad Radovanović